

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026-YIL

IYUL/7-SON, I-QISM

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

ISSN: 3060-463X

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, iyul.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

MILLIY GVARDIYA TIZIMIDA HARBIY XIZMATCHILARNI KIYIM-KECHAK BILAN TA'MINLASH TIZIMINING NAZARIY ASOSLARI	10
Omonov Usmonqul Raxmonqul o'g'li	
FOND BOZORLARIGA XORIJIY KAPITALNI JALB QILISH: ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA RIVOJLANISH IMKONIYATLARI	17
Yusupova Jamila Karamatdinovna	
AXBOROT KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARINING TASHKLIY-HUQUQIY VA ILMIY NAZARIY MASALALARI	21
Rajaboyev Shahboz Shodi o'g'li	
PUL MABLAG'LARI HISOBINI MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIGA O'TKAZISHNING DOLZARB MASALALARI	26
Eshonqulov Akmal Qudratovich	
XORAZM VILOYATINING IJOBIY IMIJINI OSHIRISHDA HUDUDIY MARKETING STRATEGIYALARINI ISHLAB CHIQUISH	34
Ibadullayev Dilshad Ibragimovich	
OROL BO'YI MINTAQASIDA QISHLOQ XO'JALIGI VA TURIZMNI YASHIL MOLIVALASHTIRISH VA INVESTITSIYA MEXANIZMLARI: BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	40
Akramova Feruza	
ATMOSFERA HAVOSI MONITORINGIDA IOT SENSORLARI O'LCHASH NATIJALARINING METROLOGIK ISHONCHLILIGINI BAHOLASH VA OSHIRISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	52
Sobirov Anvarjon, Melibayev Maxmudjan	
BANK VA KREDIT MUASSASALARINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI TREND MODELARI YORDAMIDA TAHLIL QILISH VA PROGNOZLASH USULLARI	59
Nazarov Elbek	
PHYSALIS ALKEKENG I O'SIMLIGIDAN FLAVONOIDLARNI AJRATIB OLIHNING BIOTEKNOLOGIK USULLARI VA JARAYON PARAMETRLARINI OPTIMALLASHTIRISH	66
Xidirova Saboxat Baxrillayevna	
ЧИСЛЕННАЯ ОЦЕНКА РАЗВИТИЯ ЗОН КОНЦЕНТРАЦИИ НАПРЯЖЕНИЙ В МАССИВЕ ГОРНЫХ ПОРОД ПРИ ВЛИЯНИИ ПРОЦЕССОВ ДОБЫЧИ В УСЛОВИЯХ РУДНИКА «КЫЗЫЛ-АЛМА»	70
Салямова Клара, Меликулов Абдусаттар, Уралбаев Абдукахар, Бакиров Гайрат, Зухритдинов Давронбек	
XUSUSIY TA'LIM SOHASIDA MALAKALI KADRLAR NOMUTANOSIBLIGI, IT MUTAXASSISLARINING YETISHMASLIGI VA ISHSIZLIKNING TA'LIM SIFATI HAMDA BARQARORLIGIGA TA'SIRI: ILG'OR XORIY TAJRIBASI VA UNING O'ZBEKISTON AMALIYOTIGA TATBIQ ETILISHI	77
Raxmatxo'jayev Axrolxo'ja Akmal o'g'li	
SAND-PARTICLE-INDUCED LEADING-EDGE EROSION AND ITS IMPACT ON WIND TURBINE BLADES: A REVIEW	82
Normamatov A. A.	
IPAKCHILIK KLASTERLARI UCHUN INVESTITSION BOSHQARUV MODELINI ASOSLASH	87
Elboyeva Shaxzoda Olimovna	
KICHIK VA O'RTA BIZNES SAMARADORLIGINI EKONOMETRIK USULLARDA TAHLIL QILISH METODOLOGIYASI	94
Nazarov Nazar G'ulom o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARI BOSHQARUV FAOLIYATINI RAQAMLASHTIRISHNING AHAMIYATI	101
Usmanov Sarvar Nigmatovich	

РАЗРАБОТКА АДАПТИВНОГО МНОГОЗОНАЛЬНОГО АЛГОРИТМА УПРАВЛЕНИЯ FUZZY-PID ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ РАВНОМЕРНОГО РАСПРЕДЕЛЕНИЯ ВЛАЖНОСТИ В ПРОЦЕССЕ УВЛАЖНЕНИЯ ЗЕРНА.....	107
Камариддинов Шохрух Акмал угли	
SANOAT KLASSTERLARIDA “SANOAT 4.0” TECHNOLOGIYALARINI JORIY ETISH VA HAMKORLIK MODELLARI	113
Mamadaliyev Anaxxon Ziyodillayevich	
SAND-PARTICLE-INDUCED LEADING-EDGE EROSION AND ITS IMPACT ON WIND TURBINE BLADES: A REVIEW	119
Normamatov A. A.	
YOSHLARDA EKOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI.....	124
Xudoyberdiyev Norbek Komiljon o'g'li	
HUDUDIIY TURIZMDA XALQARO ESG MEZONLARINI MILLIY SHAROITGA MOSLASHTIRISH YO'NALISHLARI	128
Maxmudova Nodira Uktamovna	
EVALUATION OF TECHNOLOGICAL LOSSES OF HYDROCARBONS OF LIGHT FRACTIONS IN THE PROCESSES OF COLLECTION AND PRIMARY TREATMENT AT THE MUBARAK FIELDS OF OGPD.....	134
Norqulov Shohbozbek Samandar ugli	
АНАЛИЗ СИСТЕМЫ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В БАНКОВСКОМ СЕКТОРЕ УЗБЕКИСТАНА.....	140
Жумадуллаева Дурдона Шухрат кизи	
XUSUSIY TA'LIM SOHASIDA MALAKALI KADRLAR NOMUTANOSIBLIGI TA'LIMNING SIFAT VA USTUVORLIGIGA TA'SIRI VA UNI TA'MINLASH YO'LLARI	145
Raxmatxo'jayev Axrolxo'ja Akmal o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TOVAR YETKAZIB BERISH ZANJIRI ISHTIROKCHILARI FAOLIYATI VA BOJXONA NAZORATI TIZIMINING ZAMONAVIY HOLATI TAHLILI.....	150
Kilichov Nazar Bafoyevich	
HUDUDLARDA TURIZM XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING AHOLI DAROMADLARI VA BANDLIGIGA TA'SIRINING TAHLILI	157
Abdurayimov O'ktam Abdug'ani o'g'li	
GAZNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA BARQAROR RIVOJLANISH HOLATINING IQTISODIY TAHLILI VA BAHOLASH	164
Kudratkhodjaeva Ziyoda Kamol qizi	
COMPETITION IN THE INFORMATION MARKET: MONOPOLY TRENDS AND THE DIGITAL PLATFORM ECONOMY.....	169
Mo'ydinjonova Durdonaxon, Ismanov Ibrohim	
BOZOR INFRATUZILMASINING IQTISODIY MAZMUNI VA KICHIK BIZNES RIVOJIDAGI AHAMIYATI ...	174
Ganiyev Botir Baxtiyorovich	
MAGNIY VA KALSIY ELEMENTLARINI O'RGATISHDA O'QUVCHILARDA 4K KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH	178
Esnazarov Abdiganij Jamalatdinovich	
DATA-DRIVEN STRATEGIK MENEJMENT: MA'LUMOTLARGA ASOSLANGAN BOSHQARUVNING ZAMONAVIY KORXONALAR RIVOJLANISHIDAGI AHAMIYATI	184
Baymuradov Shoxrux, Dilmurodov Komiljon	
YASHIL BUXGALTERIYA (GREEN ACCOUNTING) VA ESG HISOBOTLARI: RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BARQAROR RIVOJLANISHNING STRATEGIK VOSITALARI	190
Nematullayev Hamidullo, Bo'stonova Nilufar	
АНАЛИЗ ФАКТОРОВ РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВЫХ УСЛУГ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ	196
Нуралиева Мукаддас Мамуровна	

AGROSANOAT MAJMUASIDA INVESTISIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH,
OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH VA MUSTAHKAMLASH MASALALARI 201

Xakimov Rashid

TADBIRKORLIKDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING IQTISODIY SAMARALARI 206

Salohiddinov Zuhridin Nuriddinjon o'g'li

XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH HOLATINI
TAHLIL QILISH 212

Achilova Firuza, Zohidov Jamshid

XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH HOLATINI TAHLIL QILISH

Achilova Firuza Kurbanovna,

Qarshi davlat texnika universiteti dotsenti, i.f.f.d. (PhD)

Zohidov Jamshid Botirxonovich,

Qarshi davlat universiteti mustaqil izlanuvchisi

E-mail: achilovaf@gmail.com,

ORCID: 0000-0002-8358-5416

Annotatsiya. Mazkur maqolada xizmat ko'rsatish korxonalarida axborot texnologiyalaridan foydalanishning bugungi holati tahlil qilingan. Xizmatlar sohasida raqamli texnologiyalarni joriy etishning korxonalar faoliyati samaradorligi, boshqaruv jarayonlari, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifati hamda raqobatbardoshlikni oshirishdagi o'rni yoritilgan. Shuningdek, xizmat ko'rsatish korxonalarida qo'llanilayotgan zamonaviy axborot tizimlari, elektron xizmatlar, bulutli texnologiyalar va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlarining afzalliklari hamda mavjud muammolari tahlil qilingan. Tadqiqot natijasida axborot texnologiyalaridan foydalanish darajasini oshirish va xizmatlar sohasini raqamli transformatsiya qilish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: xizmat ko'rsatish korxonalarida, axborot texnologiyalari, raqamli transformatsiya, axborot tizimlari, elektron xizmatlar, avtomatlashtirish, bulutli texnologiyalar, raqamli iqtisodiyot, xizmatlar sifati, boshqaruv samaradorligi.

Аннотация. В данной статье проанализировано современное состояние использования информационных технологий на предприятиях сферы услуг. Рассмотрена роль внедрения цифровых технологий в повышении эффективности деятельности предприятий, совершенствовании процессов управления, качества обслуживания клиентов и конкурентоспособности. Кроме того, проанализированы преимущества и существующие проблемы современных информационных систем, электронных услуг, облачных технологий и автоматизированных систем управления, применяемых на предприятиях сферы услуг. По результатам исследования разработаны научно-практические рекомендации по повышению уровня использования информационных технологий и цифровой трансформации сферы услуг.

Ключевые слова: предприятия сферы услуг, информационные технологии, цифровая трансформация, информационные системы, электронные услуги, автоматизация, облачные технологии, цифровая экономика, качество услуг, эффективность управления.

Abstract. This article analyzes the current state of information technology utilization in service enterprises. It examines the role of digital technology implementation in improving enterprise performance, management processes, customer service quality, and competitiveness within the service sector. Furthermore, the study analyzes the advantages and existing challenges of modern information systems, electronic services, cloud technologies, and automated management systems used by service enterprises. Based on the research findings, scientific and practical recommendations have been developed to enhance the level of information technology utilization and promote the digital transformation of the service sector.

Keywords: service enterprises, information technology, digital transformation, information systems, electronic services, automation, cloud technologies, digital economy, service quality, management efficiency.

KIRISH

Hozirgi kunda jahon iqtisodiyotida kechayotgan raqamli transformatsiya jarayonlari barcha tarmoqlar qatori xizmat ko'rsatish sohasiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv tizimlarini modernizatsiya qilish, biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, mijozlar bilan o'zaro munosabatlarni takomillashtirish hamda xizmatlar sifati yangi bosqichga olib chiqish uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda. Shu bois xizmat ko'rsatish korxonalarida zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish iqtisodiy samaradorlikni oshirish, xarajatlarni kamaytirish, mehnat unumdorligini yuksaltirish va korxonalarining bozor sharoitidagi raqobatbardoshligini mustahkamlashning muhim omillaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

O'zbekiston Respublikasida ham raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, davlat va xususiy sektor faoliyatiga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish, elektron xizmatlar ko'lamini kengaytirish hamda xizmatlar sohasini innovatsion rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Natijada xizmat ko'rsatish korxonalarida elektron hujjat aylanishi, korporativ axborot tizimlari, mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish (CRM), korxonalar resurslarini rejalashtirish (ERP), bulutli texnologiyalar, mobil ilovalar va sun'iy intellekt elementlariga asoslangan yechimlardan foydalanish ko'lami izchil kengayib bormoqda. Biroq mazkur texnologiyalardan foydalanish darajasi korxonalarining faoliyat yo'nalishi, moddiy-texnik bazasi, moliyaviy imkoniyatlari hamda xodimlarning raqamli kompetensiyalariga qarab turlicha namoyon bo'lmoqda.

Shu nuqtayi nazardan, xizmat ko'rsatish korxonalarida axborot texnologiyalaridan foydalanishning mavjud holatini kompleks tahlil qilish, ularning boshqaruv va ishlab chiqarish jarayonlariga ta'sirini baholash, mavjud muammolarni aniqlash hamda ularni bartaraf etishga qaratilgan ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Mazkur tadqiqot aynan ushbu masalalarni o'rganishga qaratilgan bo'lib, xizmat ko'rsatish sohasida raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligini oshirishning ustuvor yo'nalishlarini asoslab beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xizmat ko'rsatish korxonalarida axborot texnologiyalaridan foydalanish masalalari mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan keng tadqiq etilgan. Ilmiy adabiyotlarda axborot texnologiyalarining xizmatlar sifati, boshqaruv samaradorligi, biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, mijozlar bilan o'zaro munosabatlarni rivojlantirish hamda korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishdagi o'rni alohida ta'kidlangan. Xorijiy tadqiqotlarda raqamli transformatsiya, sun'iy intellekt, bulutli texnologiyalar, katta hajmdagi ma'lumotlarni (Big Data) tahlil qilish va elektron tijorat platformalaridan foydalanish xizmat ko'rsatish sohasining barqaror rivojlanishini ta'minlovchi muhim omillar sifatida e'tirof etilgan.

Mahalliy tadqiqotlarda esa xizmat ko'rsatish tarmog'ini raqamlashtirish, elektron xizmatlarni rivojlantirish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish hamda korxonalar boshqaruvini takomillashtirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Biroq mavjud ilmiy ishlarda xizmat ko'rsatish korxonalarida axborot texnologiyalaridan foydalanishning amaldagi holatini kompleks baholash, ularning samaradorligini tahlil qilish va sohani yanada rivojlantirishga qaratilgan amaliy tavsiyalarni ishlab chiqish masalalari yetarli darajada yoritilmagan. Mazkur tadqiqot ushbu ilmiy bo'shliqni qisman to'ldirishga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda xizmat ko'rsatish korxonalarida axborot texnologiyalaridan foydalanish holatini baholash va tahlil qilishda ilmiy bilishning umumiy hamda maxsus usullaridan foydalanildi. Jumladan, tizimli yondashuv, qiyosiy va statistik tahlil, iqtisodiy tahlil, taqqoslash, umumlashtirish hamda mantiqiy tahlil usullari qo'llanildi. Tadqiqot jarayonida xizmat ko'rsatish sohasiga oid ilmiy adabiyotlar, normativ-huquqiy hujjatlar, rasmiy statistik ma'lumotlar va sohaga tegishli tahliliy materiallar o'rganildi.

Shuningdek, xizmat ko'rsatish korxonalarida axborot texnologiyalarining joriy etilish darajasi, ulardan foydalanish samaradorligi hamda korxonalar faoliyatiga ta'siri kompleks tahlil qilindi. Olingan natijalar asosida axborot texnologiyalaridan foydalanishni takomillashtirish va xizmat ko'rsatish korxonalarining raqamli transformatsiyasini jadallashtirishga qaratilgan ilmiy-amaliy xulosalar hamda tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Hozirgi kunda xizmat ko'rsatish korxonalarida axborot texnologiyalaridan foydalanish korxonalar faoliyatining ajralmas tarkibiy qismiga aylanib bormoqda. Raqamli texnologiyalarni amaliyotga joriy etish xizmatlarni ko'rsatish tezligini oshirish, boshqaruv xarajatlarini kamaytirish, mijozlarga qulaylik yaratish hamda korxonalarining bozor sharoitidagi raqobatbardoshligini mustahkamlashda muhim omil hisoblanadi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, axborot texnologiyalaridan samarali foydalanayotgan korxonalarda biznes jarayonlari yanada shaffoflashib, boshqaruv qarorlarini qabul qilish sifati va tezkorligi sezilarli darajada yaxshilanmoqda.

Xizmat ko'rsatish sohasida axborot texnologiyalaridan foydalanishning asosiy yo'nalishlari elektron hujjat aylanishi, mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish (CRM), korxonalar resurslarini rejalashtirish (ERP), elektron to'lov tizimlari, onlayn buyurtmalarni qabul qilish, mobil ilovalar, bulutli texnologiyalar va biznes tahlili tizimlarini joriy etish orqali namoyon bo'lmoqda. Ushbu texnologiyalar korxonalariga xizmatlarni tezkor tashkil etish, inson omili ta'sirini kamaytirish, **ma'lumotlarni** yagona bazada saqlash hamda real vaqt rejimida boshqaruv qarorlarini qabul qilish imkoniyatini yaratmoqda.

So'nggi yillarda xizmat ko'rsatish korxonalarida mijozlarga yo'naltirilgan boshqaruv tamoyillarining rivojlanishi natijasida CRM tizimlaridan foydalanish ko'lami kengaymoqda. Mazkur tizimlar mijozlar ehtiyojlarini o'rganish, ularning murojaatlari va xaridlar tarixini tahlil qilish, shaxsiylashtirilgan xizmatlarni taklif etish hamda mijozlar sodiqligini oshirishga xizmat qiladi. Natijada korxonalar o'z xizmatlarini bozor talablariga mos ravishda takomillashtirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda.

Korxonalarda ERP tizimlarini joriy etish esa moliyaviy, moddiy va mehnat resurslaridan samarali foydalanishni **ta'minlaydi**. Mazkur tizim yordamida buxgalteriya hisobi, ombor xo'jaligi, xaridlar, logistika, kadrlar boshqaruvi va boshqa funksional bo'limlar yagona axborot makonida integratsiyalashadi. Bu esa takrorlanuvchi operatsiyalarni qisqartiradi, boshqaruv xarajatlarini kamaytiradi va korxonada faoliyatining umumiy samaradorligini oshiradi.

Bulutli texnologiyalar xizmat ko'rsatish korxonalariga dasturiy ta'minot va ma'lumotlar bazalaridan internet orqali foydalanish imkoniyatini yaratmoqda. Natijada server uskunalariga bo'lgan xarajatlar kamayadi, axborot xavfsizligi darajasi oshadi hamda xodimlarning masofadan turib ishlash imkoniyatlari kengayadi. Ayniqsa, kichik va o'rta biznes subyektlari uchun bulutli xizmatlar axborot texnologiyalarini joriy etish xarajatlarini sezilarli darajada kamaytiruvchi samarali vosita hisoblanadi.

Elektron to'lov tizimlari va mobil ilovalarning rivojlanishi xizmat ko'rsatish korxonalarining mijozlar bilan o'zaro aloqalarini yangi bosqichga olib chiqdi. Naqd pulsiz hisob-kitoblarning kengayishi, QR-kod orqali to'lovlar, mobil banking va elektron hamyonlardan foydalanish xizmat ko'rsatish jarayonining qulayligi va tezkorligini oshirdi. Shu bilan birga, onlayn bron qilish, masofadan buyurtma berish hamda xizmat holatini kuzatish imkoniyatlari iste'molchilar uchun qo'shimcha qulaylik yaratmoqda.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, axborot texnologiyalarini joriy etish korxonalarining iqtisodiy ko'rsatkichlariga ham ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Jumladan, xizmat ko'rsatish tezligi oshadi, ortiqcha qog'oz hujjatlar hajmi kamayadi, operatsion xarajatlar qisqaradi, mehnat unumdorligi ortadi hamda boshqaruv qarorlarini qabul qilish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar real vaqt rejimida shakllantiriladi. Bu esa xizmat sifati va mijozlar qoniqish darajasining oshishiga olib keladi.

1-jadval¹.

Xizmat ko'rsatish korxonalarida axborot texnologiyalaridan foydalanishning asosiy yo'nalishlari va ularning korxonada faoliyatiga ta'siri

Axborot texnologiyasi	Qo'llanilish yo'nalishi	Korxonada faoliyatiga ta'siri
CRM (Customer Relationship Management)	Mijozlar bazasini yuritish, mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish	Mijozlar ehtiyojini aniqlash, xizmat sifati oshirish, mijozlar sodiqligini kuchaytirish
ERP (Enterprise Resource Planning)	Korxonada resurslarini kompleks boshqarish	Resurslardan samarali foydalanish, xarajatlarni kamaytirish, boshqaruv samaradorligini oshirish
Elektron hujjat aylanishi	Hujjatlarni elektron shaklda yaratish va almashish	Hujjatlar aylanishini tezlashtirish, qog'oz sarfini kamaytirish, vaqtni tejash
Bulutli texnologiyalar	Ma'lumotlarni saqlash va masofadan boshqarish	Axborot xavfsizligini kuchaytirish, infratuzilma xarajatlarini kamaytirish, masofaviy ishlash imkoniyatini yaratish
Elektron to'lov tizimlari	Naqd pulsiz hisob-kitoblarni amalga oshirish	To'lov jarayonlarini tezlashtirish, mijozlarga qulaylik yaratish, moliyaviy operatsiyalar shaffofligini ta'minlash
Mobil ilovalar	Onlayn buyurtmalar va xizmatlarni masofadan ko'rsatish	Xizmatlardan foydalanish qulayligini oshirish, mijozlar sonini ko'paytirish
Business Intelligence (BI) tizimlari	Ma'lumotlarni tahlil qilish va hisobotlar tayyorlash	Tezkor va asoslangan boshqaruv qarorlarini qabul qilish imkonini yaratish
Sun'iy intellekt (AI) texnologiyalari	Mijozlarga avtomatik xizmat ko'rsatish, prognozlash va tavsiyalar ishlab chiqish	Mehnat unumdorligini oshirish, xizmat ko'rsatish tezligini yaxshilash va inson omili ta'sirini kamaytirish

Biroq xizmat ko'rsatish korxonalarida axborot texnologiyalaridan foydalanish jarayoni yanada takomillashtirishni talab etuvchi bir qator yo'nalishlarni ham namoyon etmoqda. Jumladan, ayrim korxonalarda zamonaviy texnik infratuzilmani rivojlantirish, dasturiy ta'minotni yangilash, axborot xavfsizligi standartlarini yanada mustahkamlash, raqamli kompetensiyaga ega mutaxassislar salohiyatini oshirish hamda innovatsion texnologiyalarni joriy etish uchun moliyaviy imkoniyatlarni kengaytirish zarurati mavjud. Bundan tashqari,

1 Muallif tomonidan ilmiy adabiyotlar va xizmat ko'rsatish korxonalarida axborot texnologiyalaridan foydalanish amaliyoti asosida tuzilgan.

boshqaruv jarayonlarida raqamli yondashuvlarni kengroq qo'llash va zamonaviy boshqaruv madaniyatini shakllantirish axborot texnologiyalarini joriy etish samaradorligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish maqsadida xizmat ko'rsatish korxonalarida zamonaviy axborot-kommunikatsiya infratuzilmasini rivojlantirish, xodimlarning raqamli kompetensiyalarini muntazam oshirib borish, axborot xavfsizligi tizimlarini takomillashtirish, sun'iy intellekt, katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish (Big Data), narsalar interneti (IoT) va mashinali o'qitish texnologiyalaridan keng foydalanishni rag'batlantirish zarur. Shu bilan birga, davlat tomonidan raqamli transformatsiyani qo'llab-quvvatlash dasturlarini kengaytirish, kichik va o'rta biznes subyektlariga texnologiyalarni joriy etish uchun moliyaviy imtiyozlar hamda konsalting xizmatlarini taqdim etish muhim ahamiyat kasb etadi.

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, xizmat ko'rsatish korxonalarida axborot texnologiyalaridan foydalanish boshqaruv samaradorligini oshirish, xizmatlar sifatini yaxshilash, resurslardan oqilona foydalanish va mijozlar ehtiyojlarini tezkor qondirishning asosiy omillaridan biridir. Raqamli texnologiyalarni kompleks joriy etish xizmat ko'rsatish sohasining barqaror rivojlanishini ta'minlash, innovatsion faoliyatni faollashtirish va milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishda muhim strategik ahamiyat kasb etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, xizmat ko'rsatish korxonalarida axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish boshqaruv tizimini takomillashtirish, xizmatlar sifatini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va korxonalarining raqobatbardoshligini mustahkamlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, ma'lumotlar almashinuvini tezlashtirish, boshqaruv qarorlarini qabul qilish samaradorligini oshirish hamda mijozlarga ko'rsatilayotgan xizmatlarning tezkorligi va qulayligini ta'minlash imkoniyati kengayadi.

Tahlillar xizmat ko'rsatish korxonalarida elektron hujjat aylanishi, korxonalar resurslarini rejalashtirish (ERP), mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish (CRM), bulutli texnologiyalar, mobil ilovalar va elektron to'lov tizimlaridan foydalanish ko'lamini tobora kengayib borayotganini ko'rsatdi. Shu bilan birga, ayrim korxonalarda texnik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, malakali axborot texnologiyalari mutaxassislarining yetishmasligi, raqamli kompetensiyalarning pastligi hamda axborot xavfsizligi bilan bog'liq muammolar mavjudligi sohaning to'liq raqamli transformatsiyasiga to'sqinlik qilayotgan omillar sifatida namoyon bo'lmoqda.

Mazkur muammolarni bartaraf etish maqsadida xizmat ko'rsatish korxonalarida zamonaviy axborot-kommunikatsiya infratuzilmasini rivojlantirish, raqamli texnologiyalarni joriy etishga investitsiyalar hajmini oshirish, xodimlarning raqamli ko'nikmalarini muntazam rivojlantirish hamda axborot xavfsizligini ta'minlash bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir. Shuningdek, sun'iy intellekt, katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish (Big Data), narsalar interneti (IoT) va bulutli texnologiyalar kabi zamonaviy yechimlarni xizmat ko'rsatish korxonalarida faoliyatiga keng tatbiq etish ularning innovatsion rivojlanishiga xizmat qiladi.

Xizmat ko'rsatish korxonalarida axborot texnologiyalaridan foydalanish darajasini oshirish nafaqat korxonalar faoliyati samaradorligini yuksaltiradi, balki xizmatlar bozorining barqaror rivojlanishi, iste'molchilarga ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatining yaxshilanishi hamda mamlakatda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishning ustuvor maqsadlariga erishishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Abdullayev, I. S., & Mullabayev, B. B. (2023). Necessity and Importance of Regional Policy in Sustainable Development of Regions of the Country. *International Journal of Research in Commerce, IT, Engineering and Social Sciences*, 17(4), 16–21.
2. Ruzmetov, B., & Baxtiyarov, Sh. (2025). Mintaqani barqaror rivojlanish maqsadlari asosida kompleks rivojlantirish ustuvor yo'nalishlari. "O'zbekistonda barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish va yashil iqtisodiyotni rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlari" xalqaro ilmiy-amaliy anjumani materiallari. Buxoro: BuxDU, 14–15-aprel.
3. Xudayberganov, D. T. (2026). Оценка лояльности потребителей бренда и ее влияние на прибыль бизнеса. Журнал «Маркетинг», (1). <https://marketingjournal.uz/index.php/mj/article/view/743>
4. Xudayberganov, D. T., & Achilova, F. K. (2026). Mintaqa iqtisodiyotida xizmatlar sohasini samarali rivojlantirish yo'nalishlari. *Scienceproblems.uz: Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari elektron jurnali*, 6(3), 57–67.
5. Hudayberganov, D. T., Saloxitdinov, Sh. F., Achilova, F. K., Mukhtarov, B. A., Fayzullayeva, S. F., & Yuldasheva, S. Z. (2025). Possibilities of Assessing Cluster Potential in Regions. *Biospectrum 2025: International Conference on Biotechnology and Biological Sciences*. University of Engineering and Management, Kolkata, in collaboration with University of Iasi, Romania, 10–12 December 2025.
6. Achilova, F. K. (2026). Mintaqa iqtisodiyotini barqaror rivojlantirishda xizmatlar sohasini takomillashtirish strategiyasi va dasturlari. *O'zbekiston qishloq va suv xo'jaligi jurnali*, (4), 57–61.
7. Achilova, F. K. (2026). Mintaqaviy xizmat ko'rsatish infratuzilmasini rivojlantirishda boshqaruvning samarali

- mexanizmlari. *Agro Ilm jurnali*, 1(121), 175–176.
8. Achilova, F. K. (2026). Qashqadaryo viloyatida xizmatlar sohasini rivojlantirishni tartibga solish tizimi. *Muhandislik & iqtisodiyot ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik, fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnali*, (2), 221–224.
 9. Achilova, F. K. (2026). Mintaqa iqtisodiyotini barqaror rivojlantirishda xizmatlar sohasini taraqqiy qildirishning xorij tajribasi. *Aktuar moliya va buxgalteriya hisobi ilmiy jurnali*, 6(01), 139–149.
 10. Laudon, K. C., & Laudon, J. P. (2022). *Management Information Systems: Managing the Digital Firm* (17th ed.). Harlow: Pearson.
 11. Davenport, T. H. (1993). *Process Innovation: Reengineering Work through Information Technology*. Boston: Harvard Business School Press.
 12. Porter, M. E., & Heppelmann, J. E. (2014). *Harvard Business Review*, 92(11), 64–88.

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 7

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100